

Conflict Delft over ruimen van graven in kerk

Van onze verslaggever

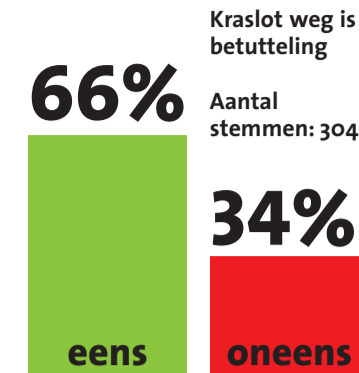
Delft * Delftse archeologieliefhebbers zijn boos over de plannen van de Protestantse Gemeente Delft (PGD) voor het aanleggen van een nieuwe kelder onder de Nieuwe Kerk. Daarvoor moeten naar schatting 2100 graven worden geruimd. De liefhebbers, die zich hebben verenigd in de Vereniging van Vrijwilli-

gers in de Archeologie (AWN) en de Oudheidkundige Werkgemeenschap Delft (OWD) vinden dat er te weinig geld is uitgetrokken voor archeologisch onderzoek naar de skeletten. De twee organisaties willen dat alle skeletten worden onderzocht, om zo een goed beeld te krijgen van de Delftse bevolking van de afgelopen vijfhonderd jaar. Maar met het uitgetrokken budget kan 10

tot 20 procent van de graven worden onderzocht. Dat de rest van de overblijfselen ongedocumenteerd in een massagraf terecht komt kunnen de archeologieliefhebbers niet verkroppen. De AWN en OWD hebben de vergunning die de gemeente heeft verleend aangevochten bij de voorzieningenrechter. Die schorste eerder deze maand de vergunning voorlopig in afwachting op de

rechtszaak die een definitief besluit moet opleveren. Naar verwachting vindt de rechtszaak in het najaar plaats. De Nieuwe Kerk is bekend omdat de leden van de koninklijke familie er begraven liggen. De laatste die werd bijgezet is prins Bernhard, op 11 december 2004. Overigens komen de graven van de Oranjes niet in gevaar door de bouw van de kelder.

Stelling

Eens

Weg met al die loten. Verkoop ze maar in een speciale kiosk! Mensen die wat anders willen afrekenen, staan 'uren' in de rij. Gokken is een verslaving.

Hans Bruynsma, Zwaag

Oneens

Door verslaven- de producten als wijn, sigaretten en - in dit geval - krasloten 'voor het grijpen' te leggen, wordt ten onrechte de indruk gewekt dat het normaal en onschuldig is.

Didier Hennequin, Zaandijk

De nieuwe stelling

Stem en reageer op onze website

Claimcultuur slechte zaak

Vrouwen die ziekenhuizen aansprakelijk stellen voor lekkende borstimplantaten, deelnemers van de Staatsloterij die geld willen vangen vanwege misleidende reclame en zorgmedewerkers die de sociale verzekeringsbank aanklagen, omdat ze te laat salaris ontvangen: Nederlanders hebben definitief de weg gevonden naar de rechter om hun schade te verhalen. We moeten ons afvragen of dat wel een goede zaak is? Geen chirurg durft straks nog risico te nemen en een slagvaardige overheid wordt zo een utopie. Deze claimcultuur werkt verlamdend.

Voorop

Rob van Vuure

Dochters

Ik ontmoette de dochters: Liesje, Cécile, Geertrui.

Liesje. Ik kwam, toen ze nog leefde, een paar keer bij Liesje Sluijters (toen 76), de dochter van de grote schilder. We spraken af op het vroegere atelier van haar vader, waar ik elke keer besefte: geen geld genoeg voor dat prachtige olieverfportret. Op afbetaling was geen optie, dus huiswaarts met een betaalbare kleine litho. Of, ook mooi: met een van de versleten kwasten waar Jan Sluijters ooit mee schilderde. (De Sluijters-kwast ligt nu naast de inktpot van Gerard Reve). Liesje was een bijzondere maar soms wereldvreemde vrouw. Ze zei een keer, toen ze mij over een aankoop zag dubben: 'Hoezo te duur? Iedereen kan een mooi schilderij aanschaffen, u heeft toch een huis dat u kan verkopen?' Ja lul, dacht ik, zo is het. Ik kom Liesje nog wel eens tegen, op de kleine begraafplaats waar ze ligt, naast haar man Jacob Kuijper, een goed schilder maar levenslang de schoonzoon van. Ik groet haar, van dat huis verkopen meende je, denkt burgerman dan elke keer.

Cécile. Cécile Kuijten, dochter van schilder Harrie Kuijten (heel officieel geen 'Bergense School', wel de beste) houdt elke zondag in het vroegere atelier van haar vader, ook haar geboortehuis, 'open middag'. Waar? Aan de Harrie Kuijtenweg. Er hangen topstukken van haar vader, er hangen tekeningen en litho's, er hangt vooral de vijftiger jaren sfeer van een geweldig schilder.

Geertrui van Herwijnen is de jongste dochter van de legendarische schilder Jan van Herwijnen. De wildste verhalen doen over hem de

ronde, waarbij Geertrui altijd kantttekent: maar thuis was hij een introverte fantastische vader. 'Maar ja, eenmaal in Amsterdam! Hij leende een keer het paard van een schillenboer, sprong er op en reed zo het overvolle café Eijlders binnen. Was nog een hele toer om de hinnikende knol te laten keren, vlak voor de bar'.

Geertrui exposeert op dit moment in het atelier van Harrie Kuijten, met werkelijk prachtige foto's. Geen mens op te zien maar de zinnelijkheid spat er af. De drie dochters hebben één ding gemeen: ze zijn niet gaan schilderen, zoals hun vader. Ze vonden hun eigen identiteit. Liesje bewaakte als een tijgerin pa's nalatenschap. Cécile koestert met liefdevolle zorg het werk van haar vader, niet alleen op zondagmiddag. En Geertrui? Die ging wel schilderen. Met haar fototoestel, met de natuur als palet.

Klik hier De krant online

Volg ons ook op

Muzikale ondersteuning tijdens Vierdaagse

Dertig, veertig of zelfs vijftig kilometer lopen de deelnemers van de Nijmeegse Vierdaagse per dag. Nadat de Vierdaagsefeesten al losbarsten, gaat de eerste etappe vandaag van start. Hoe bemachtig je - los van een goede training - die medaille? De één zingt, de ander

kletst. Ook muziek luisteren is een handig hulpmiddel. In de rubriek 'Klik hier' op onze site hebben we een aantal echte 'wandeldeuntjes' verzameld. Natuurlijk compleet met inkoppers als 'These boots are made for walking' en 'Walking on sunshine'.

Bouwers boos over bommen

Roel van Leeuwen
r.van.leeuwen@hollandmediacombinatie.nl

Alkmaar * Het is onterecht als projectontwikkelaars in de toekomst op moeten draaien voor het opsporen van bommen en munitie uit de Tweede Wereldoorlog. Dat vindt de Nederlandse Vereniging voor Ontwikkelaars en Bouwondernemers (NVB).

De NVB reageert op een advies van de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) aan minister Plasterk van binnenlandse zaken. De raad stelt dat de kosten voor het opsporen van conventionele explosieven in binsel moeten worden betaald door de opdrachtgever voor 'bodempverstorende werkzaamheden'.

Slechts bij onvoorziene, excessieve kosten, kan een beroep worden gedaan op het gemeentefonds. Bij archeologische vondsten geldt ook het principe 'de verstoorder betaalt'. Anders dan bij bodemsanering waar de vervuiler in principe moet opdraaien voor de kosten.

Na de Tweede Wereldoorlog zijn er vele granaten, niet ontplofte bommen (blindgangers) en vliegtuigrakken achtergebleven in de Nederlandse bodem. Voor het opruimen hiervan kunnen gemeenten compensatie (70 procent van de werkelijk gemaakte kosten) van het Rijk ontvangen.

De NVB laat bij monde van jurist Coen van Rooyen weten zich niet te kunnen vinden in het advies. Hij stelt dat de ontwikkelaars geen deel

hebben gehad in het feit dat de bommen daar nu liggen en nooit eerder zijn opgeruimd. „Terwijl het de overheid was die het op moest ruimen maar die kennelijk die taak tot op heden nog niet adequaat heeft volbracht?“

Werkgelegenheid

Volgens van Rooyen kan dit forse onwenselijke gevolgen hebben voor bedrijven, werkgelegenheid en voor de samenleving.

„Als een ontwikkelaar in een stuk grond een dergelijk explosief vindt en hij moet op zijn kosten de explosieven opruimen, dan brengt dit kosten met zich mee waar in sommige gevallen het project om stil wordt gelegd, en in ernstige gevallen zelfs zorgt dat het bedrijf omvalt, met alle gevolgen van dien.“

„Onze sector heeft in de afgelopen jaren door de financiële crisis enorme klappen moeten incasseren. De rek is er inmiddels gewoonweg uit. Om risico's te vermijden als deze 'achtervanger' wegvalt, zullen ontwikkelaars dan ook zekerheden in gaan bouwen. Dit kan door bijvoorbeeld het bouwrijp maken door de gemeente te laten doen, waardoor het alsnog een probleem 'van de gemeente' wordt.“

'De overheid had het op moeten ruimen'

Sporen van zware gevechten door heel Nederland aanwezig

Op veel verschillende plekken in Nederland liggen nog niet ontplofte explosieven. Het gaat zowel om vliegtuigbommen, neergestorte vliegtuigen (met munitie) en (mortier)granaten.

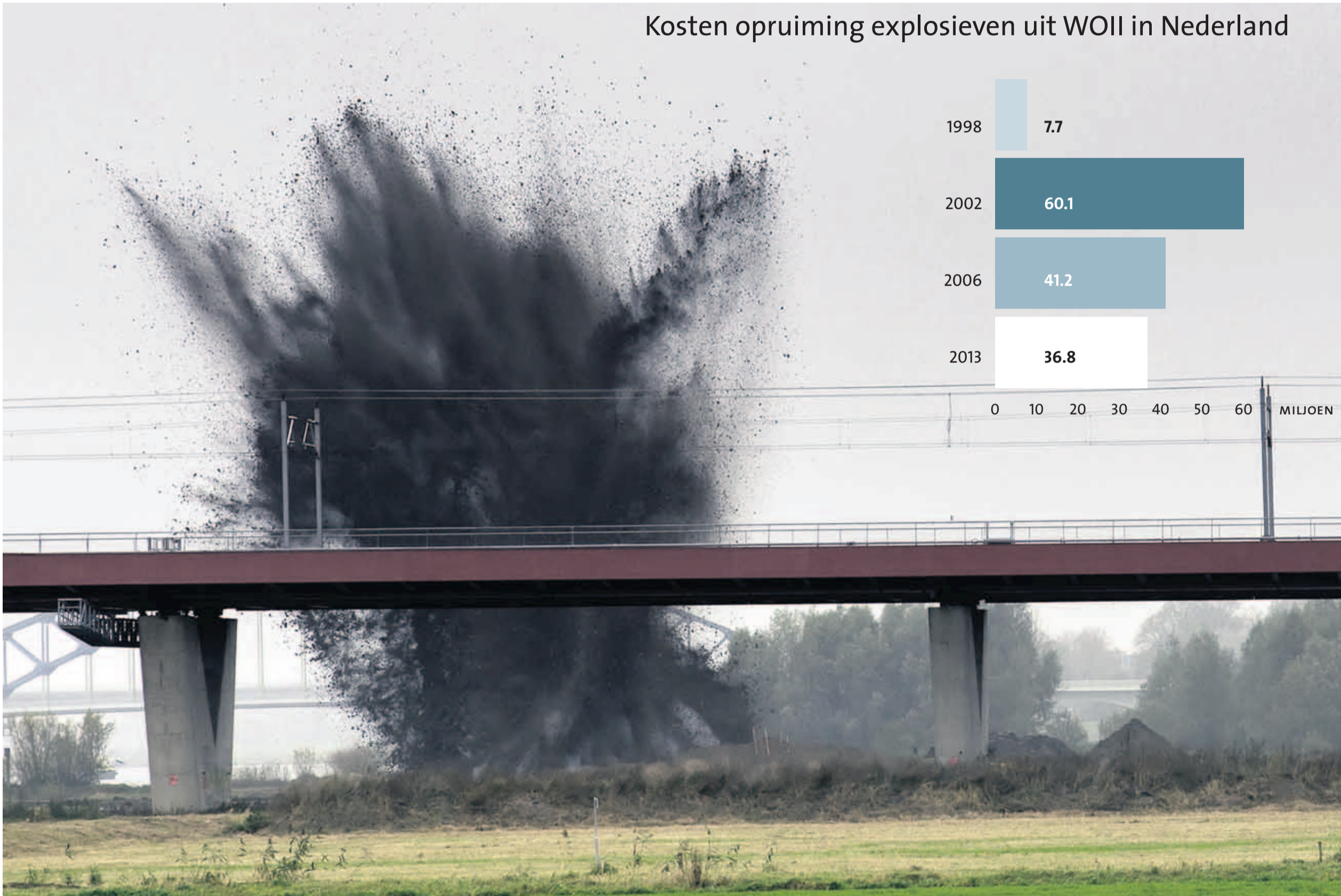
„Het gaat bijvoorbeeld om plekken als de Grebbeberg, de Afsluitdijk en het vliegveld Valkenburg bij Leiden waar bij het begin van de Tweede Wereldoorlog flink gevechten is“, zegt Nouchka van Domburg van explosieven advies-

bureau REASEuro. „Ook Rotterdam is natuurlijk zwaar gebombardeerd.“

Tijdens de bezetting werden bepaalde doelen bestookt door de geallieerden; spoorwegemplacementen, vliegvelden en fabrieken werden gebombardeerd. „Denk aan de Fokkerfabriek in Amsterdam en ook Den Helder werd vanwege de marine flink te pakken genomen.“ Er stortten boven Nederland tussen de vijf- en zesdui-

zend vliegtuigen neer en ook met de Duitse V1- en V2-raketten ging het regelmatig mis.

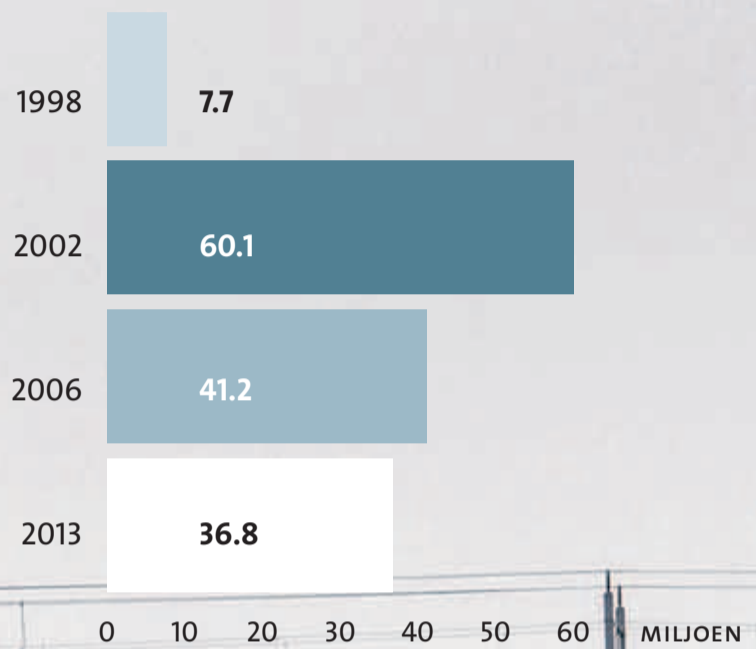
Rond Arnhem, Nijmegen, maar ook in Zeeland is flink gevechten tijdens de bevrijding. Ook in Leiden worden regelmatig bommen in de grond aangetroffen. Reden voor de Leidse Universiteit - dat het Bio Science Park verder wil ontwikkelen - te laten onderzoeken of er geen bommen meer in de bodem aanwezig zijn.

Een explosief uit de Tweede Wereldoorlog wordt bij Zwolle tot ontploffing gebracht.

FOTO AS MEDIA

Kosten opruiming explosieven uit WOII in Nederland

'Breng vroegtijdig risico's in kaart'

Amersfoort * Gemeenten moeten de risico's van de aanwezigheid van niet gesprongen explosieven in de bodem in kaart brengen. Op die manier wordt voorkomen dat men voor onaangename verrassingen komt te staan. Dat stellen explosieven adviseurs REASEuro en Explovision onafhankelijk van elkaar.

„Het komt regelmatig voor dat de arbeidsinspectie een bouwproject stillegt omdat vergeten is goed uit te zoeken of er explosieven aanwezig zijn“, zegt Erwin van den Berg van REASEuro. Zijn collega Nouchka van Domburg vult hem aan. „Ik kan me een project herinneren waar de

heistelling al klaar stond, maar dat wij in allerijl naar Londen moesten vliegen om de noodzakelijke geallieerde bombardementsgegevens uit te zoeken in The National Archives.“

REASEuro brengt in opdracht van overheden en soms ook projectontwikkelaars de risico's op de aanwezigheid van niet gesprongen explosieven in kaart. Hierbij wordt onder meer gebruik gemaakt van literatuur, luchtfoto's en rapporten over ruïningen. Sinds dit voorjaar beschikt het bureau ook over alle gegevens over de bombardementen door de Amerikanen in Nederland. Ook is

er geïnvesteerd in software om alle benodigde gegevens te kunnen vinden in het uitgebreide archief. Volgens Van den Berg is het maken van risicokaarten door gemeenten een goed middel om de kosten te beheersen. „Op de gemeentelijke begroting is dit een druppel op de gloeiende plaat.“ „We hebben nu de opdracht om voor heel Arnhem alle risico's in kaart te brengen“, zegt Van Domburg, Ook Gerwin Koekkoek van Explovision –dat net als REASEuro alle voorbereidende werkzaamheden uitvoert tot het feitelijk ruimen van de explosieven door de EOD, van het

maken van een historisch vooronderzoek tot de opsporing – pleit voor het maken van risicokaarten. „Er zijn al steeds meer gemeenten die zo'n risicokaart laten maken, maar je ziet nog steeds vaak dat men zich vlak voor de realisatiefase van een project opeens afvraagt hoe het met de bommen zit.“ De hoeveelheid explosieven in de Nederlandse bodem moet niet onderschat worden. Koekkoek: „De vuistregel is dat circa tien procent van de explosieven die zijn ingezet, niet is ontploft. De EOD maakt jaarlijks gemiddeld 20.000 stuks munitie onschadelijk.“

Kosten hoger

Het opruimen van explosieven kost ons land jaarlijks tientallen miljoenen euro's. In 1998 ging het nog om een kleine drie miljoen euro. Volgens Erwin van den Berg van REASEuro zijn de kosten toegenomen omdat de EOD niet de capaciteit had om preventief naar explosieven te zoeken en deze op te ruimen. Vanaf 1998 mogen marktpartijen en zich bezig houden met de opsporing. Volgens Van den Berg gebeuren er in Nederland relatief weinig ongelukken met explosieven.

Voorop